

BHS jezik i književnost	Maksida H.Hasanović	maksida_ng@yahoo.com
<p>NASTAVNA JEDINICA: " Almin vrt"/ "Mali Jan", Nenad Radanović – lektira</p> <p>Ukoliko niste posudili knjigu u biblioteci, možete je pronaći na sljedećem linku: https://kupdf.net/download/nenad-radanovi-263-quot-almin-vrt-mali-jan-quot_5905d96ddc0d60ea64959f16_pdf</p> <p>Nadam se da ste već počeli čitati knjigu i da ste već napravili neke svoje zabilješke, koje će vam pomoći u radu.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Prisjetite se nekih detalja iz biografije pisca, a koji su povezani sa djelom koje ste čitali i zapišite ih.2. Pomoću svojih zabilješki sastavite ABECEDU KNJIGE ALMIN VRT/MALI JAN. Svakom slovu dodajte pojam iz knjige i objasnite ga svojim riječima, napisati svoje razmišljanje o tome, navesti citat. Npr:		
<p>A – ALMA</p> <p>Tajanstvena djevojčica iz priče "Almin vrt"... (Vi ćete to, naravno, detaljnije obrazložiti)</p> <p><i>CITAT: "...no Alma se ponašala kraljički i igla joj je buktala kao mali biser. " "... Alma je oprezno stražarila nad svojim bogatstvom."</i></p>		
<p>B – BOMBARDOVANJE</p> <p>Vrijeme radnje je Drugi svjetski rat i događaji u pričama vezani su za to. Rat je često tema priča i romana za djecu. Čitali smo "Orlovi rano lete", "Dnevnik Ane Frank", u kojima se također govori o životu djece u vrijeme rata...</p> <p><i>CITAT: "Onog ljeta, kad su grad gotovo svakodnevno nadlijetali avioni bombardovana je i Karlova radnja."</i></p>		
<ul style="list-style-type: none">- Eto, ja sam počela, a vi ćete svoju ABECEDU ALMINOG VRTA nastaviti na svoj način, obogatiti svojim idejama...- Potrudite se da odabrani pojmovi budu bitni za radnju priča u knjizi.- Sarađujte i potrudite se da vaša "abecedarnica" bude bogata.- Sve zapisujte u svoje sveske za lektiru, fotografišite i pošaljite na moju e-mail adresu do petka (27.03).- Molim vas, šaljite sve u jednom e-mailu. <p>P.S. Ne brinite ako za neko slovo ne uspijete pronaći riječ... Radite opušteno, bez brige 😊</p>		

GLAGOLSKI OBLICI – ponavljanje

Ime i prezime: _____ Razred: _____ Datum: _____

1. Uredi tabelu koristeći se svojim znanjem o glagolskim oblicima.

LIČNI GL. BLICI	NELIČNI GL. OBLICI	PROSTI GL.OBLICI	SLOŽENI GL.OBLICI	GL. NAČINI	PROŠLO VRIJEME	SADAŠNJE VRIJEME	BUDUĆE VRIJEME

2. Oblikuj rečenice tako da glagol PROŠETATI upotrijebiš u:

- aoristu: _____
- futuru prvom: _____
- pluskvamperfektu: _____
- futuru drugom: _____
- imperativu: _____
- potencijalu I: _____

3. Prepoznaj glagolske oblike!

Često idem u biblioteku. Rekla sam sebi da ću postati književnica ako budem redovno čitala.

Čitajući, bogatim svoj rječnik. „Uživaj u tome“, svi mi kazivahu. Rado bih pisala o svome djetinjstvu, ali vrativši se u prošlost, shvatih da to nije moja tema.

4. Podvuci pogrešno napisane oblike futura prvog: ići ću, ić ću, čitati ću, čitat ću, ću čitati

5. Podvuci rečenice u kojima su oblici potencijala pravilno napisani!

Mi bismo došli danas ako dozvoljavate. Ja bi vam rado pomogla, ali nemam vremena.

Ja bih išla s vama u pozorište. Da li bi ste pročitali svoju pjesmu?

Zadatke možete isprintati i uraditi ili sve prepisati u svesku, fotografisati i poslati do 27.03. SRETNO 😊

Engleski jezik	Lejla Mujkić	lejla_ng@yahoo.com		
<p>Lesson 1 <u>Unit 5C – Making people aware (pp 60-61)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Read the text carefully. - Wordlist page 92 <p>Exercise 1: Answer the questions (4 questions). Exercise 2: Match the beginning of sentences 1-8 to the endings a-h. Exercise 3: Answer the questions (5 questions).</p> <p>Complete the exercises in your notebooks.</p> <p>Lesson 2 <u>Workbook (pp 48-49)</u></p> <p>Exercise 1: Read the text. Are the statements true or false. Exercise 2: Present perfect- Join the verbs in A with the expressions in B. Exercise 3: Look at the pictures. Which things has Yvonne done?</p>				
Njemački jezik	Edita Omerović Suljić	edita_ng@yahoo.com		
<p style="text-align: center;">Das kann nicht sein - obrada</p> <p>Das kann nicht sein! Auf der Seite 56 im Buch ist der neue Text. Lies bitte den neuen Text.</p> <p>1. Aufgabe: Welche Wörter hast du im Text erkannt? Unterstreich sie. (Koje si riječi prepoznao/prepoznala u tekstu? Podvuci ih.)</p> <p>der Blick – wunderbar – der Parkplatz – toll – die Terrasse – die Jacke –der Automechaniker – das Buch – anders – großartig – die Kinder – leben – sondern – die Adresse – die Suppe – der Schlüssel – die Küche – unten – bestimmt – das Bett – schnell – die Angst – das Wohnzimmer – das Badezimmer – das Klo – das Auto - herrlich</p> <p>2. Aufgabe: Was bedeuten diese Wörter? Verbinde. (Šta znače ove riječi? Poveži.)</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td> der Blick großartig bestimmt sondern der Automechaniker das Wohnzimmer das Badezimmer das Klo der Parkplatz die Küche herrlich anders </td> <td> sigurno / izvjesno/ pouzdano pogled automehaničar veličanstveno / čudesno nego/već dnevni boravak kupatilo parking kuhinja WC drugačije divno </td> </tr> </table>			der Blick großartig bestimmt sondern der Automechaniker das Wohnzimmer das Badezimmer das Klo der Parkplatz die Küche herrlich anders	sigurno / izvjesno/ pouzdano pogled automehaničar veličanstveno / čudesno nego/već dnevni boravak kupatilo parking kuhinja WC drugačije divno
der Blick großartig bestimmt sondern der Automechaniker das Wohnzimmer das Badezimmer das Klo der Parkplatz die Küche herrlich anders	sigurno / izvjesno/ pouzdano pogled automehaničar veličanstveno / čudesno nego/već dnevni boravak kupatilo parking kuhinja WC drugačije divno			

3. **Aufgabe: Richtig oder falsch?** (Tačno ili netačno?)

- a) Die Familie ist auf der richtigen Adresse (Seestraße 32). R / F
 b) Die Familie findet einen Automechaniker. R / F
 c) Das Haus ist großartig. Karin macht auf. R / F

Zahlen von 0 bis 100

die Zahl/-en – broj / brojevi

Brojevi od 0 do 20 su nam poznati. Ali za svaki slučaj da ih malo ponovimo... na sljedećem linku ćeš ih pronaći. VielSpaß !

https://www.youtube.com/watch?v=SSgsDn_z1WQ

Hast du die Zahlen wiederholt? Dann mache die folgende Übung. Schreibe die Zahlen in Wort.

(Jesi li ponovio/la brojeve? Uradi sljedeću vježbu. Napiši brojeve riječima.)

9		8	
11		18	
17		12	
5		13	
20		1	
14		15	

Die Zahlen von 20 bis 100

Brojeve od 21 do 99 čitamo malo drugačije – „naopako“ u odnosu na naš jezik. Evo jedan primjer.

21 – einundzwanzig

33 - dreiunddreißig

...

Uvijek prvo čitamo **jedinice** pa **destice** i obavezno spajamo s veznikom „und“.

20 – zwanzig [cih]

30 – dreißig [sih]

40 – vierzig

50 – fünfzig

60 – sechzig

70 – siebzig

80 – achtzig

90 – neunzig

100 – (ein)hundert

1. Aufgabe: Welche Zahlen findest du hier? (Koje brojeve vidiš?)

zweiundzwanzig dreiunddreißig fünfzig neunundneunzig hundert einundvierzig siebenundsiebzig sechsunfünfzig

22 / ____ / ____ / ____ / ____ / ____ / ____ / ____

2. Aufgabe: Übe die Zahlen weiter!

Na sljedećem linku imaš brojeve od 20 do 100.

<https://www.youtube.com/watch?v=c6hWYuoQadE>

Höre die Zahlen und sprich nach! (Saslušaj, ponavlaj i vježbaj izgovor.)

Die Hausaufgabe

Schreibe die Zahlen von 0 bis 100 ins Heft. (0-null , 1- eins ... 17 – siebzehn, ... 82 – zweiundachtzig ...)

Mache ein Foto davon und sende es mir an die folgende E-Mail: edita_ng@yahoo.com

(Napiši brojeve od 0-100 u svesku. Zatim slikaj i proslijedi na navedenu mail adresu)

Viel Spaß !!! 😊

Matematika

Mirha Ibrišimović

mirha_ng@yahoo.com

RACIONALNI BROJEVI Q

1. $\frac{-3}{4}, \frac{1}{-2}, \frac{5}{-3}, -4 = \frac{-4}{1} = \frac{-8}{2}$... racionalni brojevi $\frac{p}{q}$, $Q = \{\frac{p}{q}, \text{gdje je } p \in Z, q \in N\}$

2. Riješi jednačine $2x = -5 \rightarrow x = \frac{-5}{2}$, $-3x = 11 \rightarrow x = \frac{11}{-3} = \frac{-11}{3} = -3\frac{2}{3}$

3. $\frac{1}{2}$ ima za suprotan broj $\frac{-1}{2}$

4. Napiši suprotne brojeve od $\frac{2}{3}, \frac{-5}{6}, \frac{6}{-7}$
Suprotni brojevi su $\frac{-2}{3}$ i $-(\frac{-5}{6}) = \frac{5}{6}$, $-(\frac{6}{-7}) = \frac{6}{7}$

5. Uporedi razlomke: $\frac{2}{3}$ i $\frac{3}{4}$.
NZS (3,4) = 12, $\frac{8}{12} < \frac{9}{12}$ jer je $8 < 9$ prema tome $\frac{2}{3} < \frac{3}{4}$

6. Uporedi razlomke: $\frac{-2}{3}$ i $\frac{-3}{4}$.
NZS (3,4) = 12, $\frac{-8}{12} < \frac{-9}{12}$ jer je $-8 > -9$ prema tome $\frac{-2}{3} > \frac{-3}{4}$

7. Decimalni broj pretvori u razlomak:

$$1,2 = \frac{12}{10} = \frac{6}{5}$$

$$-0,75 = \frac{-75}{100} = \frac{-3}{4}$$

$$-0,5 = \frac{-5}{10} = \frac{-1}{2}$$

ZADAĆA: Pročitati u udžbeniku, na strani 152 , 153 , 154. Uraditi vježbu na strani 155 (zadatke 1-5) i poslati na e-mail: mirha_ng@yahoo.com.

Muzička kultura

Alma Duraković

alma_ng@yahoo.com

Harmonski a-mol (udžbenik strana 56)

Naučiti čitati solmizacijom i abecedom tonove u prirodnom i harmonskom a-molu (naviše i naniže)!
U kajdanku prepisati notni zapis pjesme „Sinoć ja i moja kona“!

Napomena:

O načinu pregledanja i ocjenjivanja vaših radova u kajdankama bit ćete blagovremeno obaviješteni.

Likovna kultura	Borka Jokić	borka_ng@yahoo.com
Asimetrična kompozicija plosnih oblika <i>(ravnoteža, tekstura, faktura)</i>		
Tema: „Pejsaž” (rad prema reprodukciji Van Goga) Tehnika: tempera Učenici treba da odaberu jednu od Van Gogovih slika pejzaža i po njoj, temperom i tvrdim kistovima urade crtež, bez upotrebe vode tokom slikanja. Asimetrična ravnoteža nastaje rasporedom oblika različitih ili kontrastnih veličina i težina u različitom razmaku u odnosu na središnju os. Dragi učenici, likovne radove odlažete u mapu (blok) i sačuvate, kako bi ih kasnije mogli prezentirati, a ja ocijeniti.		
Tjelesni i zdravstveni odgoj	Vesna Zahirović	vesna_ng@yahoo.com
Naučiti plesati bečki valcer u paru i uz muziku, neka vam u tome pomognu ukućani. Kako biste lakše savladali korake, otvorite sljedeći link: Bečki valcer: Plesna škola na internetu Lijeva&Desna		
Biologija	Mirjana Fares	mirjana_ng@yahoo.com
RIBE - obrada Ribe su organizmi koji pripadaju kičmenjacima. Stanovnici su vodenih ekosistema. Tijelo im je najčešće bočno spljošteno. Oblik tijela olakšava im kretanje kroz vodu. Tijelo im je oblikom prilagođeno na stanište u kome žive. Naprimjer, ribe koje žive na velikim morskim dubinama imaju tijelo pljosnatog oblika jer se prilagodilo većem pritisku vode. Organi za kretanje riba su peraja. Dijelimo ih na parna (prsno i trbušno) i neparna (repno, leđno, podrepno). Repno peraje je najznačajnije za plivanje. Ribe su odlični plivači. Koža riba zaštićena je krljuštima. Krljušti su pločice koje stvara koža. Mogu da budu rožne ili koštane. Ajkule imaju sitne zubolike krljušti. U prošlosti su mornari koristili kožu ajkula kao šmirgl za čišćenje palube brodova. Ribe imaju dobro razvijen skelet . Kostu su im najčešće tanke i lake. Kičma se proteže od glave do repa. Dobro im je razvijen skelet glave (lobanja), skelet peraja i rebra. Skelet riba može biti hrskavičav ili koštan, te prema tome i dijelimo ribe na hrskavičave ribe i ribe sa koštanim skeletom. Mišićni sistem riba je dobro razvijen. Zato imaju tijelo bogato mesom i zato ih mnogi predatori rado love. Za ove organizme je karakteristična pravilna segmentacija mišića. Sistem organa za varenje. Usta riba često su pokrivena mnogobrojnim zubima. Na usta se naslanja ždrijelo koje vodi u jednostavan želudac koji ima oblik vreće. Dugo tanko crijevo više puta je izuvijano, tako da se hrana u njemu duže zadrži i dobro svari. Jetra se nalazi u blizini srca i vrlo dobro je razvijena, naročito kod ajkula. Zadnje crijevo je kod pojedinih vrsta različito razvijeno i ima promjenljivu dužinu i završava analnim otvorom. Čulni sistem riba je dobro razvijen. Ribe imaju krupne parne oči. Jasno vide na manjim udaljenostima. Mozak im je relativno slabo razvijen. Na njemu razlikujemo veliki, srednji i zadnji mozak. Registruju mirise. Izuzetno dobro čulo mirisa imaju ajkule. Istraživanja pokazuju da osjećaju kapi krvi u vodi i na preko kilometar udaljenosti. Imaju dobro razvijene reflekse za održavanje		

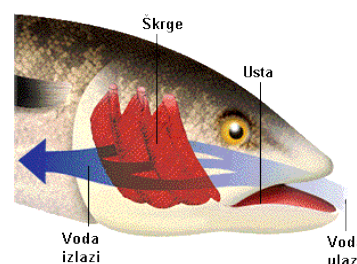
ravnoteže, koji su smješteni u unutrašnjem dijelu uha. Pored ravnoteže, uho služi ribama za primanje zvukova na koje sigurno reaguju.

Neke vrste riba na glavi imaju *brkove* na čijim se krajevima nalaze čulne ćelije, koje reaguju na dodir. Ovo čulo je veoma značajno vrstama koje žive u mutnim vodama. Primjer za to je som.

Ribe se odlikuju i specifičnim čulnim organom, nazvanim **bočna linija**, koji se nalazi sa obje strane trupa (bočno, sredinom trupa). To je niz sitnih otvora na koje se nadovezuju kanalići koji vode ka unutrašnjosti. U unutrašnjosti kanalića nalaze se brojne čulne ćelije povezane sa nervnim završecima. Voda u kanaliće ulazi pod određenim pritiskom što omogućava da riba osjeti i najmanje talasanje vode. To je veoma značajno kod pronalaženja plijena i uočavanja predatora. Bočna linija se uočava kao tamna linija, koja započinje iza glave i vodi do repnog peraja, sa obje strane tijela.

Kardiovaskularni sistem je zatvorenog tipa. Neposredno ispod škržnih lukova nalazi se srce koje je vensko i sastoji se od jedne pretkomore, jedne komore i venoznog sinusa. Kroz srce prolazi samo venska krv. **Tjelesna temperatura** riba je promjenljiva i zavisi od temeperature njihove okoline.

Dišu na škrge. To su listoliki organi bogati krvnim sudovima. Smješteni su u zadnjem dijelu glave. Kod riba sa koštanim skeletom (npr. šaran, som) zaštićene su škržnim poklopcima, dok su kod riba sa hrskavičavim skeletom (ajkule i raže) škrge smještene iza škržnih poklopaca.

Većina vrsta riba (ribe sa koštanim skeletom) ima **riblji mjehur**. To je organ kesastog izgleda (nalik na naduvani balončić). Ispunjen je vazduhom i on omogućava plivanje na različitim dubina. Utiče na težinu tijela. Kada je riblji mjehur ispunjen vazduhom, težina tijela je manja i ribe se kreću u površinskim slojevima vode. Obrnuto se dešava kada se količina gasa u mjehuru smanji.

Ribe su u pogledu ishrane veoma različite:

- **biljojedi** (npr. tolstolobik i amur) - hrane se samo vodenim biljkama;
- **svaštojedi** (npr. šaran i deverika) - hrane se vodenim biljkama, ali i hranom životinjskog porijekla;
- **mesojedi** (grabljivci - štuka, pirana, ajkula, som).

Zanimljivo je da se najkrupnija riba na svijetu (kit, ajkula) hrani planktonom (plankton sačinjavaju sitni organizmi biljnog i životinjskog porijekla).

Ribe se razmnožavaju polno. Polovi su razdvojeni, ali nije izražen polni dimorfizam. Razmnožavanje riba (**mrijest**) odvija se često blizu dna. Ženka polaže neoplođena jaja (**ikru**), a mužjak preko jaja izbacuje sjemenu tečnost (**mliječ**). Oplodnja se vrši u vodi. Jaja su najčešće sitna, ali izuzetno brojna. Mnoga pojedru razni vodeni organizmi, a prisutan je i kanibalizam.

Briga o potomstvu kod riba je vrlo slabo izražena. Postoje i izuzeci od ovog pravila (riba gregorac i morski konjić). Većina riba raste čitavog života. Rast nije ravnomjeran i zavisi od količine dostupne hrane i temperature. Brži je rast u ljetnom periodu.

Sve današnje vrste riba podijeljene su u dvije klase, a to su: ribe sa hrskavičavim skeletom i ribe sa koštanim skeletom. Sve vrste riba potiču od njihovih izumrlih predaka - riba oklopnjača, dok su njihovi današnji najbliži srodnici primitivni hordati bez vilica - kolouste.

PODJELA RIBA

ZADACI:

- pročitati lekciju u udžbeniku i zapisati u svesku u tezama najvažnije podatke o ribama;
- istražiti o ribama šakoperkama i dvodihalicama i napisati zašto su važne;
- koristiti se udžbenikom i dostupnom literaturom kao i internetom;
- izabrati jednu vrstu hrskavičavih riba (neku vrstu ajkule ili raže) ili neku od koštanih riba i o njoj napisati najinteresantnije detalje.

Kreirani dokument pohranite (snimate) na uobičajen način (npr. 7a_1_Z1), a zatim, najkasnije do petka, 27.3.2020. do 14:00 sati, datoteku pošaljite na navedeni e-mail.

Geografija

Sabina Muratović

sabina_ng@yahoo.com

SJEVERNA EVROPA

Geografski položaj i prirodno - geografske odlike (obrada)

Ova regija, kako joj samo ime kaže, zauzima sjeverni dio Evrope. Države koje pripadaju ovoj regiji su: **Švedska, Finska, Norveška, Danska, Island**. Sve do velikih geografskih otkrića bila je jako udaljen i izdvojen dio kontinenta. Ovu regiju čine:

- **Skandinavski poluotok,**
- **Finska,**
- **poluotok Jiland,**
- **tri pribaltičke zemlje.**

Njen najsjeverniji dio čini arhipelag Špicberg, daleko u Sjevernom ledenom moru, i udaljeni otok Island u Atlantskom okeanu. Sjevernu Evropu okružuju vode Atlantskog okeana, Sjevernog ledenog mora, Baltičkog i Barenčovog mora, zaljevi Finski, Riški i Botnički, te moreuzi Skagerak i Kategak na jugu.

RELJEF

Osnovu reljefa čine:

- **Baltički štit,**
- **dio Ruske ploče,**
- **Skandinavsko gorje.**

Izuzimajući Island, **područje Sjeverne Evrope** je dio najstarijeg kopna Evrope, tzv. Finsko-skandinavski ili Baltički štit. U središnjem dijelu štit je ulegnut na mjestu gdje je **Baltičko** more, a izdiže se na zapadnom obodu gdje su Skandinavske planine. Na izgled planina utjecali su lednici koji su svojom težinom i kretanjem uravnili planine i stvorili ogoljene planinske zaravni – **fjeldove**, koji su nastali radom lednika na planinskim visoravnima. Najpoznatiji fjeldovi su: **Opland** i **Telemark**. U prošlosti je radom ledenika cijeli prostor uravnilen, snižen i izbrazdan ledničkim dolinama, kojima se sada rijeke spuštaju ka morima. Morski zalivi, koji su potopljene doline nekadašnjih lednika, sada su karakteristika za sjeverni dio Skandinavskog poluostrva i nazivamo ih **fjordovi**. Ovi zalivi su dugački sa strmim obalama. Najduži je **Sogne fjord**. Pored fjordova, na ovom prostoru nastali su brojni otoci, a najznačajnija je grupa **Lofotskih otoka**. Stoga, možemo reći da su obale Sjeverne Evrope jako

razuđene. **Island** se razlikuje od ostalog dijela sjeverne Evrope. **Nastao je vulkanskom aktivnošću** i na njemu se nalazi veliki broj aktivnih i ugašenih vulkana. Uzevši u obzir geografsku širinu i nadmorsku visinu, ostrvo je većim dijelom godine pod ledom i zato se za Island još kaže i da je „ostrvo leda i vatre“.

KLIMA I VEGETACIJA

Regija Sjeverne Evrope zalazi u dva toplotna pojasa: sjeverni umjereni i sjeverni ledeni. Nalazi se pod uticajem Atlantskog okeana i tople Golske struje, pa priobalni dijelovi imaju okeansku klimu. Idući prema unutrašnjosti, visoke Skandinavske planine sprečavaju prodor ovih uticaja na istok, pa se ovaj dio odlikuje hladnim zimama i svježim ljetima, te prelazi u oštru kontinentalnu klimu. Krajnji sjever je pod uticajem Sjevernog ledenog mora i tu vlada polarna klima. U vegetacijskom pogledu zastupljene su tajge, listopadne, četinarske šume i tundra.

VOĐE

Skandinavske planine imaju veliku količinu padavina, snijega i leda, koji se u toku proljeća i ljeta otapaju, tako da veliki broj rijeka ima odgovarajuću količinu vode tokom cijele godine te **rijeke imaju veliki hidroenergetski potencijal** koji je dobro iskorišten. Rijeke koje teku sa Skandinavskih planina su kratke, brze i bogate vodom, a na istočnoj strani gorja rijeke su duge i mirnijeg toka. Sjeverna Evropa je jezerima najbogatija regija Evrope. Samo u Finskoj ima oko 190.000 jezera. Radom lednika u uvalama su nastala lednička jezera. Najveća su: **Venern i Vatern u Švedskoj, Inari, Maleren u Finskoj.**

Ovo su kratke smjernice na koje treba obratiti pažnju. Nešto više o Sjevernoj Evropi možete pogledati na linku: <https://www.youtube.com/watch?v=HvA6pONw47I> i pročitati u svojim udžbenicima pod naslovom **GEOGRAFSKI POLOŽAJ I PRIRODNO-GEOGRAFSKE ODLIKE SJEVERNE EVROPE**. Za sve eventualne nejasnoće i pitanja možete mi se slobodno obratiti na e-mail adresu (sabina_ng@yahoo.com)

ZADATAK ZA UČENIKE

Prepisati u svesku i odgovoriti na sljedeća pitanja:

1. Šta čini regiju Sjeverne Evrope?
2. Kakav je geografski položaj Sjeverne Evrope?
3. Kako su nastali fjordovi?
4. Objasnite značaj Golske struje na klimu?
5. Koji tipovi klime su zastupljeni u regiji Sjeverne Evrope?
6. Kako su nastala jezera ove regije i koja su najveća?

Odgovore na pitanja poslati najdalje do 12h u petak, 27.03.2020. godine, uz obaveznu naznaku vašeg imena, prezimena i odjeljenja, na moju e-mail adresu: sabina_ng@yahoo.com!

Historija	Senada Suljić	senada_ng@yahoo.com
-----------	---------------	---------------------

BOSNA U SREDNJEM VIJEKU

(Tematsko ponavljanje)

Prošle sedmice ste dobili zadatak i uputstvo kako da uradite dvije nastavne jedinice:

1. **KULTURA I UMJETNOST SREDNJOVIJEKOVNE BOSNE**
2. **SLABLJENJE BOSNE I GUBITAK DRŽAVNE SAMOSTALNOSTI**

Ovim sadržajima smo zaokružili tematsku cjelinu BOSNA U SREDNJEM VIJEKU.

Za ponavljanje ove teme pripremila sam vam 13 pitanja, koja prate sadržaje od prvog pominjanja imena Bosna, do njenog pada pod osmansku vlast.

1. Prve podatke o Bosni dali su: _____ u _____, _____ u _____ i _____ u _____.
2. Sjedišta bosanskih kraljeva bila su: _____, _____, _____ i _____.
3. Od XII do XIV stoljeća Bosnom su vladali banovi: _____, _____, _____, _____.

- _____ do 1377. kao ban, od 1377. do 1391. kao kralj.
- Na vrhuncu moći Bosna je bila u vrijeme kralja _____. Tada je dostigla najveći _____, _____, _____, _____ razvoj.
 - U srednjovjekovnoj Bosni poznate su tri velikaške porodice: _____ u _____, _____ u _____ i _____ u _____.
 - Prvi pisani dokument srednjovjekovne Bosne je _____, pisana _____, pismom _____.
 - Bosna je postala kraljevina _____, kada je _____ zavladao velikim dijelom _____, a na osnovu _____. Krunisao se _____ U _____ za _____.
 - Na pojavu prvog bosanskog novca uticao je _____.
 - U srednjovjekovnoj Bosni koristile su se razne vrste pisama: iz _____ dolazila je _____, sa zapada _____, sa istoka _____, a u Bosni _____.
 - Stećci su _____, a nekropole su _____. Najpoznatije su: _____.
 - Uzroci slabljenja bosanske države su:
 - unutrašni: _____, _____, _____, i _____, a
 - vanjski _____.
 - Hercegovina je nastala _____, kada je _____ uzeo _____.
 - Prodor _____ zatekao je _____ kralja _____ u _____. Pokušao se spasiti _____, nakon čega je _____. Njegova smrt _____.

Fizika

Isnar Tinjić

isnar_ng@yahoo.com

Nadam se da ste svi ispravili svoje zadatke, a oni koji zadataku nisu uradili, rješenja trebaju prepisati u sveske. Očekujem da u narednom periodu budete odgovorniji i da redovno ispunjavate svoje obaveze.

Napisati u sveske sljedeći naslov:

GUSTINA (GUSTOĆA, ZAPREMINSKA MASA) TVARI - obrada

Na koji način ste do sada sebi predstavljali gustinu? Da li je gušće ulje ili voda? Ili željezo? Ima li smisla govoriti o gustini željeza?

Za mnoge učenike gušća tvar bi bila ona kroz koju bismo teže pomjerali ruku ili neko drugo tijelo. A o gustini tvari u čvrstom stanju (kao što je željezo) nije bilo smisla govoriti. Ovo je prilika da zaboravite na takvu percepciju gustine i da usvojite gustinu kao tačno definisanu fizičku veličinu, o čemu će u nastavku biti riječi. I, da, voda je gušća od ulja, a željezo od obje ove tvari (supstance).

Napisati u sveske:

Gustina tvari (supstance) od koje je građeno neko tijelo predstavlja odnos mase i zapremine tog tijela. Ona nam govori kolika je masa neke tvari sadržane u jedinici zapremine. Za tvar koja za istu zapreminu ima veću masu od druge tvari, kažemo da je gušća od te tvari.

Pročitajte uvod (Priča o cigli) na strani 64!

Matematički gledano, gustina tvari od koje je građeno neko tijelo predstavlja količnik mase tog tijela i njegove zapremine:

$$\rho = \frac{m}{V}$$

pri čemu smo sa ρ (grčko slovo „ro“) označili gustinu tvari, m je masa tijela, a V zapremina tijela.

Gustinu možemo odrediti samo indirektno (posredno), tj. koristeći gornju formulu, a ne direktnim (neposrednim) mjerenjem.

Gustina je izvedena fizička veličina.

Mjernu jedinicu za gustinu izvedimo iz gornje formule (koristimo uglaste zagrade kako ne bismo miješali fizičke veličine i mjerne jedinice):

$$[\rho] = \frac{[m]}{[V]} = \frac{1 \text{ kg}}{1 \text{ m}^3} = 1 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

Mjerna jedinica za gustinu je kilogram po kubnom metru ($1 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$).

U upotrebi su i druge mjerne jedinice za gustinu, a mi ćemo razmotriti tri koje se često koriste:

Tona po kubnom metru:

$$1 \frac{\text{t}}{\text{m}^3} = 1 \cdot \frac{1\,000 \text{ kg}}{\text{m}^3} = 1\,000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} = 10^3 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

Gram po kubnom centimetru:

$$\begin{aligned} 1 \frac{\text{g}}{\text{cm}^3} &= 1 \cdot \frac{\frac{1}{1\,000} \text{ kg}}{1 \text{ cm} \cdot 1 \text{ cm} \cdot 1 \text{ cm}} = \frac{\frac{1}{1\,000} \text{ kg}}{\frac{1}{100} \text{ m} \cdot \frac{1}{100} \text{ m} \cdot \frac{1}{100} \text{ m}} = \frac{\frac{1}{1\,000} \text{ kg}}{\frac{1}{1\,000\,000} \text{ m}^3} = \frac{1\,000\,000 \text{ kg}}{1\,000 \text{ m}^3} \\ &= 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} = 10^3 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \end{aligned}$$

Obratite pažnju na postupak pretvaranja mjernih jedinica za gustinu. To radimo tako što posebno (ali može i istovremeno) pretvaramo jedinice za masu (u ovom slučaju u kilograme) i jedinice za zapreminu (u ovom slučaju u kubne metre). Potom množimo razlomke u nazivniku, i konačno rješavamo dvojni razlomak tako što se vanjski članovi množe i idu u brojnik, a unutrašnji također množe, ali idu u nazivnik.

Ovo možemo uraditi i na drugi način (decimalni prikaz):

$$1 \frac{\text{g}}{\text{cm}^3} = 1 \cdot \frac{0,001 \text{ kg}}{0,01 \text{ cm} \cdot 0,01 \text{ cm} \cdot 0,01 \text{ cm}} = \frac{0,001 \text{ kg}}{0,000001 \text{ m}^3} = 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} = 10^3 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

Kada množimo dva ili više decimalnih brojeva oblika 0,1; 0,01; 0,01 itd., tada izbrojimo decimale (cifre iza zareza) i naš rezultat imat će isto toliko decimala, i to sve nule osim posljednje jedinice (u našem slučaju imamo šest decimala, dakle pet nula i jedna jedinica). Kada dijelimo ovakve decimalne brojeve, tada pomičemo zarez onoliko mjesta u desnu stranu koliko decimala ima djelilac. Kada izađemo iz okvira broja pomjerajući zarez, dodajemo onoliko nula koliko je potrebno da popunimo naš rezultat.

Podsjećam vas na to da kad množimo dekadskom jedinicom (10, 100, 1000 ...), zarez pomičemo onoliko mjesta u desnu stranu koliko ima nula u dekadskoj jedinici kojom množimo. Kada množimo decimalnim brojem, tj. brojem manjim od 1 (0,1; 0,01; 0,001 ...), tada zarez pomičemo onoliko mjesta u lijevu stranu koliko ima decimala (brojeva iza zareza) u decimalnom broju, uključujući i posljednju jedinicu. Kada dijelimo dekadskom jedinicom (10, 100, 1000 ...), tada zarez pomičemo onoliko mjesta u lijevu stranu koliko ima nula u dekadskoj jedinici. Kada pretvaramo u eksponencijalni oblik, zarez pomičemo u lijevu (ili desnu stranu) sve dok sa lijeve strane zareza ne ostane samo jedna cifra koja nije nula, pri čemu bilježimo koliko smo puta pomjerali zarez u lijevu (ili desnu stranu). Ovaj broj upisujemo u eksponent nad broj 10 (npr. 10^3 , 10^{-2} ...), pri čemu će taj broj biti negativan ukoliko zarez pomjeramo u desnu stranu, a pozitivan ukoliko zarez pomjeramo u lijevu stranu.

Vidimo da tona po kubnom metru i gram po kubnom centimetru predstavljaju identičnu mjernu jedinicu (svaka iznosi hiljadu kilograma po kubnom metru), ali imaju različit prikaz i u praksi se češće koristi gram po kubnom centimetru.

Gram po litru:

$$1 \frac{\text{g}}{\text{l}} = 1 \frac{\text{g}}{\text{dm}^3} = 1 \cdot \frac{\frac{1}{1\,000} \text{ kg}}{1 \text{ dm} \cdot 1 \text{ dm} \cdot 1 \text{ dm}} = \frac{\frac{1}{1\,000} \text{ kg}}{\frac{1}{10} \text{ m} \cdot \frac{1}{10} \text{ m} \cdot \frac{1}{10} \text{ m}} = \frac{\frac{1}{1\,000} \text{ kg}}{\frac{1}{1\,000} \text{ m}^3} = \frac{1\,000 \text{ kg}}{1\,000 \text{ m}^3} = 1 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

$$1 \frac{\text{g}}{\text{l}} = 1 \frac{\text{g}}{\text{dm}^3} = 1 \cdot \frac{0,001 \text{ kg}}{1 \text{ dm} \cdot 1 \text{ dm} \cdot 1 \text{ dm}} = \frac{0,001 \text{ kg}}{0,1 \text{ m} \cdot 0,1 \text{ m} \cdot 0,1 \text{ m}} = \frac{1}{1\,000} \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} = \frac{1\,000 \text{ kg}}{1\,000 \text{ m}^3} = 1 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

Već znamo da jedan litar predstavlja istu zapreminu kao i jedan kubni decimetar. Vidimo da su gram po litru i kilogram po kubnom metru identične mjerne jedinice, koje imaju različit prikaz.

Ovo je prilika da naučimo kako se rade zadaci iz fizike. Imali smo prvu fizikalnu formulu kojom računamo gustinu, sad ćemo je primijeniti na zadatke.

Zadaci se rade na sljedeći način:

1. Pročitati detaljno tekst zadatka nekoliko puta, ne preskakati niti jednu riječ.
2. Ispisati sve podatke koji su pomenuti u tekstu zadatka i podvući ih.
3. Napisati koju fizičku veličinu trebamo izračunati.
4. Pretvoriti sve mjerne jedinice u podacima u osnovne za date veličine.
5. Nacrtaati crtež koji opisuje situaciju u zadatku. Crtež ne mora nužno biti kompleksan, važno je da bude funkcionalan, tj. da nam pomaže u lakšoj izradi zadatka.
6. Napisati formulu (ili formule) pomoću kojih ćemo izračunati željenu fizičku veličinu.
7. Ukoliko fizička veličina koju tražimo nije eksplicitno izražena (da se nalazi sama sa lijeve strane znaka jednakosti), onda se vrše matematičke operacije, kojim će se veličina koju računamo eksplicitno izraziti.
8. Uvrstiti podatke u formulu, obavezno vodeći računa da se upišu odgovarajuće mjerne jedinice
9. Vrše se matematičke operacije nad uvrštenim brojevima kako bi se dobila brojna vrijednost konačnog rezultata.
10. Vršiti se dimenziona analiza, tj. sređuju se mjerne jedinice i po potrebi krata, a sve u cilju da se dođe do mjerne jedinice u kojoj izražavamo fizičku veličinu koju želimo odrediti.
11. Rezultat se zapisuje tako što se sa lijeve strane znaka jednakosti nalazi oznaka fizičke veličine koju smo računali, a sa desne strane brojna vrijednost i odgovarajuća mjerna jedinica. Rezultat je poželjno istaknuti (uokviriti ili podvući).

Pored toga, poželjno je u zadacima ostavljati komentare na svakom mjestu gdje je potrebno dodatno razjasniti neki korak. Često se prokomentariše i samo rješenje zadatka.

Na strani 65. nalaze se tabele sa vrijednostima gustine za različite tvari (supstance). Vidimo da većina čvrstih tvari ima veću gustinu od tečnih, dok gasovita u pravilu imaju najmanju gustinu. Ipak, neke tečnosti, kao što je živa, imaju veću gustinu od mnogih čvrstih tvari. Radi se o teškom metalu koji je zbog svoje hemijske strukture na uobičajenim temperaturama vazduha u tečnom stanju i živa je kao takva unikatna među metalima. Kada radimo zadatke, često nam vrijednosti gustine nisu date u podacima, nego iste moramo uzeti iz tabele. Također, kada odredimo gustinu neke tvari u zadatku, pogledat ćemo u tabelu da vidimo o kojoj se tvari radi.

Tabelu sa vrijednostima gustine za različite tvari nipošto ne treba učiti napamet! Ovakvi podaci u fizici predstavljaju tzv. tabelarne podatke i ne uče se napamet. Zbog toga što često koristimo vrijednosti gustine za vodu i još neke tvari, često ćemo to upamtiti bez posebnog truda. Gustina vode iznosi $1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$.

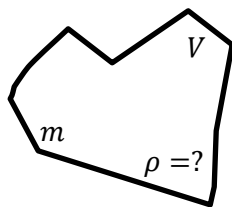
Primjer 1: Odredi gustinu tvari od koje je građeno tijelo čija je zapremina $0,2 \text{ m}^3$, a masa $12\,400$ grama.

$$V = 0,2 \text{ m}^3$$

$$m = 12\,400 \text{ g} = 12\,400 \cdot 0,001 \text{ kg} = 12,4 \text{ kg}$$

$$\rho = ?$$

$$\rho = \frac{m}{V}$$

$$\rho = \frac{12,4 \text{ kg}}{0,2 \text{ m}^3}$$

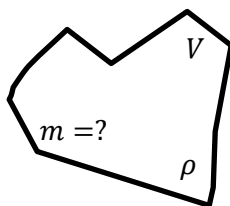
$$\rho = 62 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

Primjer 2: Kolika je masa tijela od olova, ako je zapremina olova 17 cm^3 . Podatak za gustinu olova uzeti iz tabele.

$$\rho = 11\,300 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

$$V = 17 \text{ cm}^3 = 0,000017 \text{ m}^3$$

$$m = ?$$

Prvo pretvaramo mjernu jedinicu za zapreminu u kubne metre i nakon toga upisujemo rezultat u podacima i taj rezultat koristimo kada budemo uvrštavali podatke u formulu.

$$V = 17 \text{ cm}^3 = 17 \cdot (1 \text{ cm} \cdot 1 \text{ cm} \cdot 1 \text{ cm}) = 17 \cdot (0,01 \text{ m} \cdot 0,01 \text{ m} \cdot 0,01 \text{ m}) = 17 \cdot 0,000001 \text{ m}^3 = 0,000017 \text{ m}^3$$

Želimo da eksplicitno izrazimo masu (da samo masa bude sa lijeve, a sve ostalo sa desne strane). Množimo cijelu jednačinu sa nazivnikom. To smijemo uraditi jer, ukoliko pomnožimo obje strane istim brojem, jednakost neće biti narušena:

$$\rho = \frac{m}{V} \quad / \cdot V$$

$$\rho \cdot V = \frac{m}{\cancel{V}} \cdot \cancel{V}$$

Zapremine smo pokratali, pa ostaje:

$$\rho \cdot V = m$$

Možemo zamijeniti strane jednačine, bez narušavanja jednakosti, pa imamo:

$$m = \rho \cdot V$$

Konačno imamo veličinu koju tražimo (masu) na lijevoj strani formule, a sve ostalo na desnoj strani. Sada možemo uvrstiti naše podatke u formulu:

$$m = 11\,300 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3} \cdot 0,000017 \text{ m}^3$$

$$m = 0,1921 \text{ kg}$$

$$m = 1,921 \cdot 10^{-1} \text{ kg}$$

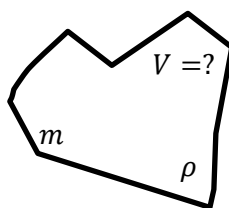
Ukoliko nije drugačije naglašeno, rezultat izražavamo u osnovnim mjernim jedinicama za veličinu koju računamo. U slučaju mase, to je kilogram. Ukoliko želimo ovaj rezultat izraziti u gramima, potrebno je samo da se prisjetimo da prefiks kilo nosi vrijednost 1000:

$$m = 0,1921 \text{ kg} = 0,1921 \cdot 1000 \text{ g} = 192,1 \text{ g}$$

Primjer 3: Izračunaj zapreminu komada bakra mase 2,4 kg.

$$\rho = 8\,900 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

$$\frac{m = 2,4 \text{ kg}}{V = ?}$$

$$\rho = \frac{m}{V} \quad / \cdot V$$

$$\rho \cdot V = \frac{m}{\cancel{V}} \cdot \cancel{V}$$

$$\rho \cdot V = m$$

Ovo je sada jednačina dva faktora i proizvoda. Nepoznati faktor (V) odredit ćemo tako da proizvod (m) podijelimo poznatim faktorom (ρ). Dijeljenje ćemo naravno predstaviti razlomačkom crtom, a ne klasičnim znakom dijeljenja.

$$V = \frac{m}{\rho}$$

$$V = \frac{2,4 \text{ kg}}{8\,900 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}}$$

Mjerne jedinice tvore dvojni razlomak (pod kilogram u brojniku možemo potpisati jedinicu). Prvi i treći član mogu se kratiti (kao i drugi i četvrti), pa ćemo pokratiti kilograme. Sada su nam (nakon kraćenja) u dvojnog razlomku sve jedinice osim zadnjeg člana, tj. kubnog metra. Taj zadnji član predstavlja vanjski član, pa će doći u brojnik. Brojeve ćemo podijeliti.

$$V = 0,00027 \text{ m}^3$$

$$V = 2,7 \cdot 10^{-4} \text{ m}^3$$

Gustina tijela u bilo kojem agregatnom stanju (čvrstom, tečnom ili gasovitom) zavisi od temperature. U pravilu, porastom temperature raste zapremina nekog tijela, a prema formuli $\rho = \frac{m}{V}$ vidimo da mu se tada smanjuje gustina. Jedini izuzetak od ovog pravila je voda, i to na temperaturama od 0°C do $+4^\circ\text{C}$. Naime, snižavanje temperature vode sa neke veće temperature do $+4^\circ\text{C}$ rezultirat će povećanjem gustine, kao i kod ostalih tvari. Ipak, kada snižavamo temperaturu od $+4^\circ\text{C}$ do 0°C , dešava se suprotan proces, tj. gustina se smanjuje. Možemo stoga zaključiti da je gustina vode

najveća na $+4\text{ }^{\circ}\text{C}$. Ova pojava naziva se anomalija vode i rezultat je specifične molekulske strukture same vode. Prilikom hlađenja vode, kada temperatura padne na $4\text{ }^{\circ}\text{C}$, tj. kada je voda najgušća, tada takva voda zbog svoje gustine ide na dno, dok se u gornjim slojevima nalazi voda manje gustine, tj. hladnija voda. Zbog toga zamrzavanje kreće s vrha i voda se nikad ne zamrzne do samog dna. Ovo je veoma bitno za floru i faunu na dnu rijeka, jezera, mora i okeana, jer da nema anomalije vode, dolazilo bi do zamrzavanja sa dna, tj. zamrzavala bi se kompletna zapremina vodene akumulacije i samim tim došlo bi do uništavanja biljnog i životinjskog svijeta.

Domaća zadaća:

Strana 63 – Pitanja i zadaci za ponavljanje (1-8)

Strana 67 – Pitanja i zadaci za ponavljanje (1-6)

Potrebno je detaljno uraditi pitanja i zadatke, a ne samo napisati rezultat ili prepisati iz Rješenja!

Zadaću je potrebno uraditi i poslati na e-mail: isnar_ng@yahoo.com. Krajnji rok za slanje zadaće je petak (27.03.2020.) u 12:00. Zadaću pišite u Microsoft Wordu ili pošaljite fotografije ukoliko ste zadaću uradili koristeći olovku i papir. Zadaća mora biti urađena i u svesci. Obavezno na početku napišite svoje ime i prezime, te razred i odjeljenje.

Sretan rad!

Informatika

Sulejman Ljubović

sulejman_ng@yahoo.com

Vježba: Izrada prezentacije - KVIZ

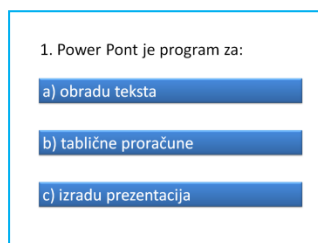
(Dodavanje animacija i linka objektima)

Predhodni zadatak ste odlično uradili!

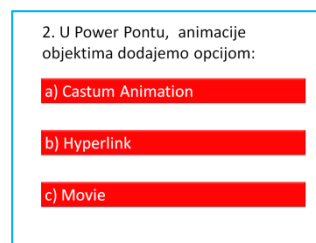
Ovaj put ćete imati zadatak da kreirate kviz sa tri pitanja. Sljedeći instrukcije date u udžbeniku na stranicama 106, 107, 108 i 109, izradite prezentaciju na zadatu temu. Prezentacija će sadržavati 5 slajdova sa sadržajim kako je prikazano:

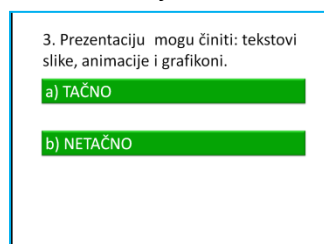
Slajd 1.

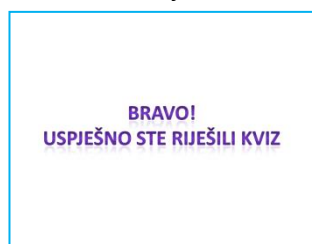
Slajd 2.

Slajd 3.

Slajd 4.

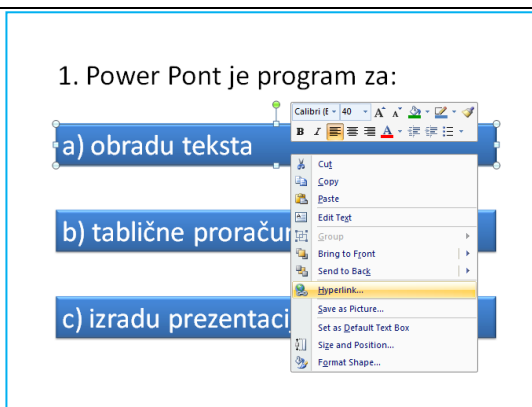

Slajd 5.

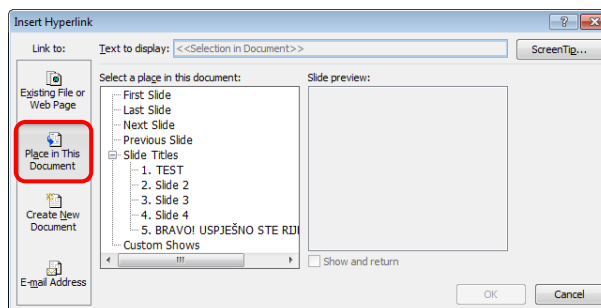
Slajdove je potrebno povezati opcijom Hyperlink, na sljedeći način:

- ako je odgovor tačan, otvara se sljedeći slajd ili
- ako je odgovor netačan, vraća se na početni slajd.

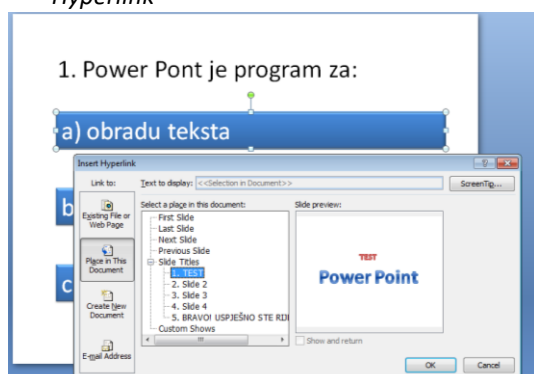
Vežu između slajdova ostvarite na sljedeći način:

1. Na objektu načiniti desni klik mišem i u pomoćnom izborniku izabrati opciju Hyperlink

2. Vezu ostvarujemo sa aktuelnim dokumentom.

3. U ovom primjeru odgovor pod a) nije tačan pa objekat povezujemo sa slajdom 1. Ako je odgovor tačan, objekat povezujemo sa sljedećim slajdom, u ovom slučaju slajd 3.

Istu proceduru - objekata sa ponuđenim odgovorima, povezati u kompletnoj prezentaciji. Dakle, da zaključimo.

Ako smo izabrali u 2. slajdu odgovore a i b, u 3. slajdu odgovore b i c i u 4. slajdu odgovor b, tada se prezentacija vraća na početak, na slajd 1.

U suprotnom, izborom tačnog odgovora na slajdu 2. pod c, u prezentaciji će se prikazati slajd 3. Ako na slajdu 3. izaberemo odgovor pod a, prikazat će se slajd 4. a tačnim odgovorom dolazimo do posljednjeg, petog slajda.

Kreirani dokument pohranite na uobičajeni način (npr. 7a_11_Z2), a zatim, najkasnije do petka 27.3.2020. do 14:00 sati, datoteku poslati na navedeni e-mail.

Učenici koji nemaju računar ili pristup internetu, imaju zadatak da prouče opisanu proceduru u udžbeniku i sačine kraću zabilješku u svesku!

Tehnička kultura

Nermina Jahić

nermina_ng@yahoo.com

DIZEL MOTOR - VANKELOV MOTOR I MLAZNI MOTOR (obrada)

Dizel motor je izumio njemački inženjer Rudolf Diesel 1892. god.

Dizel motor

Karakteristike

Dizel motor je znatno snažniji, ekonomičniji i ekološki prihvatljiviji u odnosu na benzinski motor. Upotrebljava se za pokretanje kamiona, autobusa, lokomotiva i građevinskih mašina. To je četverotaktni motor koji nema svjećice.

Princip rada

U cilindru se sabija zrak koji se zagrijava. Nakon ubrizgavanja goriva u cilindar dolazi do njegovog samozapaljenja i eksplozije.

Vankelov motor

Karakteristike

Ovaj motor za razliku od OTO i dizel motora ima rotacioni klip koji je u obliku trougla sa zaobljenim stranicama, a u središtu se nalazi unutrašnji zupčanik koji sa zupčanikom vratila čini prijenosni pad.

Princip rada

Ovaj motor ima tri takta, a rad po taktovima odvija se na sljedeći način:

- Prvi takt - otvaranjem usisnog kanala usisava se smjesa goriva i zraka;
- Drugi takt - smjesa se sabija, a paljenjem smjese dolazi do pokretanja klipa;
- Treći takt – sagorjela smjesa se potiskuje kroz izduvni kanal.

Mlazni motor

Karakteristike

Mlazni motori rade na principu akcije i reakcije .

Koriste se za pokretanje većine aviona, a kao gorivo se koristi kerozin koji je veoma kvalitetan destilat nafte.

Princip rada

Rad ovog motora zasniva se na četiri radna takta:

- usisavanju,
- sabijanju,
- ekspanziji,
- izduvavanju.

Koristeći udžbenik (strana 86, 87. i 88), popuniti nedostajući tekst u Dnevniku rada (strana 53. i 54. do oblasti Goriva i Maziva)!

Građansko obrazovanje

Senada Suljić

senada_ng@yahoo.com

**KAKO SE MOGU KORISTITI INTELEKTUALNA SREDSTVA PRI
PROUČAVANJU PITANJA DISTRIBUTIVNE PRAVDE?
(Nastavna jedinica se nalazi u udžbeniku na str.62,63,64,65,66)**

NAPOMENA UČENIKU: U ovoj sedmici naučit ćeš lekciju *Kako se mogu koristiti intelektualna sredstva pri proučavanju pitanja distributivne pravde.*

Cilj lekcije

Ova lekcija će ti pomoći da naučiš da koristiš ideje potrebe, sposobnosti i zasluge kada koristiš princip sličnosti u problemima distributivne pravde .

Na str. 62, 63 i 65. pronaći ćeš i naučiti šta su:

- princip sličnosti,
- upotreba principa sličnosti,
- druge vrijednosti i interesi.

Na str. 63, 65 i 66. pročitaj vježbe kritičkog razmišljanja.

Nakon čitanja teksta *Katastrofalna poplava* na str.65, odgovore na pet postavljenih pitanja zapiši u svesku.

Religijska kultura	Samka Destanović	samka_ng@yahoo.com
Položaj religija u BiH u austrougarsko doba		
<p>Odmah po okupaciji Austro - Ugarska je nastojala uspostaviti kontrolu nad vjerskim organizacijama u BiH. Još od prvih dana okupacije nova vlast se počela miješati u poslove Pravoslavne crkve i kršiti njenu autonomiju. Austrijski car je mogao sam da imenuje episkope i mitropolite i predlaže ih patrijaršiji, i na isti način da ih uklanja. Tako je Pravoslavna crkva postala zavisna od vlade.</p> <p>Nezadovoljna franjevcima i njihovim nacionalno-političkim mišljenjem i ponašanjem, Austro - Ugarska je nastojala preurediti katoličku crkvenu hijerarhiju. Potpisala je konkordat sa Svetom stolicom i franjevci su izgubili ranije privilegije, te su se povukli u samostane preko kojih su vršili svoje nacionalno-političko djelovanje u narodu.</p> <p>Austro - Ugarska je nastojala uspostaviti posebnu vjersku hijerarhiju u BiH, kako bi muslimane odvojila od Carigrada i tako učvrstiti svoj položaj u okupiranoj zemlji.</p> <p>Zemaljski ustav za BiH je priznao vjerska udruženja (zajednice): islamsku, srpsko-pravoslavu, rimsko-katoličku, grko-katoličku, evangelističku, jevrejsku zajednicu...</p> <p>Priznate crkve i vjerske zajednice su imale pravo na javno vršenje vjerezakona, oslobađanje od plaćanja poreza, te pravo ubiranja vjerskog poreza.</p> <p>Država je imala pravo nadzora nad crkvama i vjerskim zajednicama.</p> <p>Zadatak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ukoliko ima nepoznatih pojmova, pokušajte pronaći njihova značenja. 2. Tema za samostalan rad: "Uskrs/Vaskrs" (referat) 		
Islamska vjeronauka	Sumeja Karasalihović	sumeja_ng@yahoo.com
<p>Ikindija-namaz (ponavljanje)</p> <p>Zadatak: Ponoviti ikindiju – namaz!</p> <p>Odgovor:</p> <p>Ikindija-namaz ima osam rekata i to četiri rekata sunneta i četiri rekata farza.</p> <p>Ikindijski sunnet zaniijeti se ovako: Nevejtu en usallije lillāhi te’ālā salāte sunneti-l,asri, edāen mustakbilel-kibleti, Allāhu ekber. Na stajanju prvog rekata prouči se: Subhaneke, Eūza, Bismille, Fatiha i sūra. Na stajanju drugog rekata uči se: Bismilla, Fatiha i sūra. Nakon drugog rekata sjedne se i prouči: Et- tehijjāt, salavati do dove, pa se diže na treći rekat. Na stajanju trećeg rekata uči se: Subhaneke, Eūza, Bismilla, Fatiha i sūra (tj. kao i na prvom rekatu). Na stajanju četvrtog rekata uči se: Bismilla, Fatiha i sūra, kao i na stajanju drugog rekata. Nakon četvrtog rekata sjedne se i prouči: Et- tehijjāt, salavati i dova, te se preda selam.</p> <p>Ikindijski farz zaniijeti se: Nevejtu en usallije lillāhi te’ālā salāte fardi-l, asri, edāen mustakbilel-kibleti, Allāhu ekber. Na stajanju prvog rekata uči se: Subhaneke, Eūza, Bismilla, Fatiha i sūra. Na stajanju drugog rekata uči se: Bismilla, Fatiha i sūra. Nakon drugog rekata sjedne se i prouči Et-tehijjāt do salavata, pa se digne na treći rekat. Na stajanju trećeg i četvrtog rekata uči se samo Bismilla i Fatiha. Nakon četvrtog rekata sjedne se i prouči: Et- ehijjātu, salavati i dova, te se preda selam.</p>		

Rješenja za sve zadatke i postavljena pitanja objavljujemo u petak (27.3.2020) poslije 15:00.